

Ребрик Ю.С. Формування системи індикаторів раннього реагування у контексті антикризового управління ліквідністю банку [Текст] / Ю.С. Ребрик // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доп. XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28–29 жовтня 2010 р.): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2010. – Т. 2. – С. 178–180.

Для побудови моделі були використані щоденні офіційні курси гривні до таких іноземних валют і банківських металів: долара США, євро, англійського фунта стерлінгів, швейцарського франка, СПЗ, японської ієни, золота, срібла й платини. Оскільки особливої актуальності застосування валютних застережень набуває у періоди підвищеної волатильності обмінних курсів, розрахунки були проведені у розрізі кредитних договорів з датами погашення з 01.10.2008 по 01.01.2010 (період значної нестабільності курсу гривні до долара США).

Розрахунки базувалися на припущеннях, що кредитні договори на різні строки уклалися щоденно, окрім вихідних та святкових днів, та заборгованість погашалася єдиним платежем наприкінці строку кредитування.

На основі проведених розрахунків було отримано результати оптимізації складу “валютного коктейлю” для різних строків кредитування: 30 днів (26,93 % USD, 62,64 % CHF, 5,59 % JPY, 4,84 % XPT), 60 днів (31,76 % USD, 63,25 % CHF, 4,99 % XPT), 90 днів (27,22 % USD, 72,78 % CHF), 180 днів (98,98 % CHF, 1,02 % XPT), 360 днів (48,28 % CHF, 51,72 % XPT) і 720 днів (100,00 % GBP).

Середньоарифметичне значення модуля відхилення курсу оптимізованого “коктейлю” протягом періоду кредитування було меншим від аналогічного показника щодо курсу долара США на всіх часових горизонтах: 30 днів (на 0,13 грн.), 60 днів (на 0,24 грн.), 90 днів (на 0,29 грн.), 180 днів (на 0,21 грн.), 360 днів (на 0,93 грн.) і 720 днів (на 0,86 грн.).

Отже, проведений аналіз свідчить про те, що курс “валютного коктейлю”, отриманого в результаті застосування оптимізаційної моделі, піддавався значно меншим флуктуаціям на всіх часових горизонтах, ніж курси іноземних валют, які найбільш часто використовуються для кредитування в Україні, що свідчить про дієвість застосування мультивалютних застережень як інструмента зниження валютного ризику банку.

*Ю.С. Ребрик, аспірантка
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ РАНЬОГО РЕАГУВАННЯ У КОНТЕКСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Як показав досвід діяльності банків в умовах нестабільності фінансових ринків, кризу ліквідності легше попередити, ніж потім ліквідувати її наслідки. Це визначається тим, що на ліквідність банку впливає значна кількість внутрішніх та зовнішніх факторів. У випадку невчасного

розпізнання негативних сигналів банк може потрапити у кризову ситуацію. Для попередження кризових явищ банк повинен мати у своєму арсеналі дієвий інструментарій раннього виявлення кризи ліквідності. Даний інструментарій формується на основі розробки та впровадження системи індикаторів оцінки можливості виникнення кризи ліквідності у банку.

У процесі формування системи індикаторів потенційної загрози кризи ліквідності необхідно вжити такі заходи: затвердити перелік індикаторів, динаміку яких необхідно відстежувати у контексті антикризового управління ліквідністю банку; визначити періодичність моніторингу та критичні значення показників-індикаторів; побудувати інформаційну базу для розрахунку показників-індикаторів; визначити склад відповідальних органів, які повинні здійснювати моніторинг індикаторів; формалізувати систему звітності результатів моніторингу індикаторів.

Кількість показників повинна бути оптимальною та включати найважливіші параметри ліквідності, оскільки від оперативності та якості отриманих результатів залежить і ефективність реалізації превентивних заходів.

З урахуванням того, що на ліквідність банку впливають фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, індикатори кризи ліквідності банку необхідно групувати на внутрішньобанківські та зовнішні.

До внутрішньобанківських індикаторів доцільно відносити такі:

- зниження ресурсної бази;
- відтік депозитів;
- зниження показника достатності капіталу;
- підвищення рівня концентрації фінансування;
- зниження стабільності ресурсної бази;
- скорочення обсягу активів;
- зменшення резервів ліквідності;
- підвищення концентрації активних операцій;
- зниження якості та дохідності активів;
- стійка тенденція до зростання дефіциту ліквідності;
- погіршення нормативних та внутрішніх показників ліквідності;
- стійка тенденція до зниження залишку на кореспондентському рахунку в НБУ;
- скорочення обсягів надходжень платежів;
- збільшення обсягу витрат;
- зниження рентабельності операцій банку та рівня процентної маржі;
- зниження кредитного рейтингу банку;
- поява негативних повідомлень про банк у засобах масової інформації.

До сукупності зовнішніх індикаторів оцінки кризи ліквідності необхідно включати: зменшення обсягів коштів банків на кореспондентських рахунках в НБУ; зростання попиту на рефінансування НБУ; зростання офіційних ставок центральних банків тих країн, з якими банк має ділові відносини; ріст процентних ставок на внутрішньому (зовнішньому) міжбанківському ринку; значне скорочення обсягу угод на внутрішньому міжбанківському ринку; зниження котирувань на борговому ринку; стійка нездатність окремих системних банків виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та контрагентами, що виражається порушенням умов розрахунково-касового обслуговування та зобов'язань перед вкладниками і кредиторами; банкрутство чи введення тимчасової адміністрації в окремі великі банки; погіршення кредитних рейтингів банків-контрагентів; використання банками-контрагентами значного обсягу кредитних лімітів; повідомлення у засобах масової інформації про недостатність ліквідності у банківській системі; зростання відтоку строкових депозитів фізичних та юридичних осіб із банків.

Періодичність аналізу індикаторів залежить від рівня оновлення інформаційної бази та цілей антикризового управління ліквідністю і проводиться на щоденній, щотижневій та щомісячній основі.

За результатами моніторингу внутрішнього та зовнішнього середовища аналізуються відхилення індикаторних показників. Тенденція до зростання негативних відхилень свідчить про поступове розгортання кризи ліквідності.

*І.І. Рекуненко, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

РОЛЬ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

На шляху до Європейського співтовариства створення ефективного правового механізму регулювання фінансового ринку є одним з ключових завдань сучасного українського суспільства. Саме тому в даний час актуальними є проблеми, пов'язані з функціонуванням на даному ринку саморегулівних організацій, чий вплив і роль у розвитку фінансового ринку досить великий.

Саморегулівними організаціями в світовій практиці визнають підприємницькі асоціації, добровільні об'єднання, які встановлюють для своїх членів формальні правила у веденні бізнесу. Якщо звернутися до довідника будь-якої країни, то в ньому обов'язково існує одна або декілька асоціацій інвестиційних інститутів, банків, професійних учасників ринку, які діють в національному масштабі і визнані державою як основні представники професійного співтовариства в галузі надання фінансових послуг.